

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium subnotationis annuae, *praesolvendum*, in Italia est Libel. 10;
ubique extra Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro *unoquoque centimetro quadrato*.

Cuncta militantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, VOCIS URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA	IN ANGLIA	IN STATIBUS FOEDERATIS AMERICAЕ SEPTENT.	IN BELGICA	IN CANADA ET NEWFOUNDLAND
Apud DESCLEES, LEFEBVRE ET SOC.	Apud BURNS AND OATES	Apud COMMISSARIAT OF THE HOLY LAND.	Apud DESCLEES, LEFEBVRE ET SOC.	
ROMAE, Via Santa Chiara, 20-21.	LONDON W. — 25, Orchard Street.	NEW YORK, 143 W 95th St.	BRUXELLES, Rue de la Montagne, 52.	NEW YORK (U. S. Americ.), 143 W 95th St.

RERUM INDEX

LITTERARIUM CERTAMEN ET PRAEMIA CONSTITUTA VICTORIBUS.	v. u.
ANNUS M DCCC XCVIII	A. Z.
IN MORTEM FELICIS CAVALLOTTI ET ELISABETH IMPERATRICIS	
LATINAE ELEGIAE	F. Ramorino.
DE ADAMO MICKIEWICZ	H. Lambiasi.
DE REBUS ITALIAM INTER ET GALLIAM COMMERCIO PERMUTANDIS.	Marius.
HORAE SUBSICIVAE. — Reginae Margaritae Sabaudicae <i>Ad Vir-</i>	I. B. Gandinus.
<i>ginem Dei Matrem precatio</i> latinis versibus expressit	P. Angelini.
<i>In Puerum Iesum.</i>	C. De Angelis.
DE LAURENTII PEROSI OPERE, CUI TITULUS <i>Resurrectio Christi</i> .	
PAULINA TEKLIHONWAKE POETRIA ET MULIERES IROQUENSES	D. Tamilia.
AMERICAЕ SEPTENTRIONALIS	
EFFOSSIONES NOVAE IN AREA ROMANI FORI PROPE TEMPLUM	H. Marucchi.
CAESARIS	H. A. Strong.
EX ANGLIA. — DE DISCIPLINA SCHOLASTICA APUD BRITANNOS.	H. D. V. Pieralice.
DE FINE ORBIS TERRARUM AC DE EXITU HUMANI GENERIS	Forfex.
FRUSTULA	Egnatius.
ANNALES	Thomas.
ACTA SANCTAE SEDIS	X.
LOGOGRIPHUS	

ROMAE

EX OFFICINA FORZANI ET SOCI

M DCCC XCIX

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia Lib. 10
Ubique extra. Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

SOCIIS omnibus, quorum nomina apud nos frequentiora fiunt in dies, quibusque tantum auctoritatis inest atque decoris, ineuntem annum faustum precamur, quum nobis sit maxime in votis ut et valeant optime et diutissime vivant et felicibus quibuscumque utantur.

Ad eorum autem gratiam, quam hactenus sumus consequuti, in posterum retinendam et augendam, ad omnium etiam favorem nobis conciliandum, neque industriae neque laboribus, si Deus nostris aderit coeptis, parcemus.

Summa vero ope nitentur ut optimas quasque disciplinas semper Vox Urbis prosequatur, rerum etiam civilium uberiorem edat copiam, omnia, denique, in unoquoque contineat numero quae, scitu digna et auditu iucunda, magis magisque homines doctos eiusdem linguae societate coniungant, litteras et artes foveant, ac non modo animos excitent, sed etiam alliciant et recreent.

LITTERARIUM CERTAMEN

SOCIIS PROPOSITUM

ET PRAEMIA CONSTITUTA VICTORIBUS

QUUM philosophus quidam interrogaretur, quid posset civitati fieri felicius: inter malos, inquit, dissidium, inter bonos aemulatio; illud ut perditorum hominum intercipiatur fraus, hoc ut boni in meliora nitantur.

Nos igitur, qui socios nobis nedum bonos, sed vel optimos quosque deligere cupimus, eosdem, proposito praestantissimis praemio, in certamen honoris vocandos censuimus.

Cuius quidem aemulationis maximus fructus ac iucundissimus erit bonos fovere mores et animos ad pulcherrima quaeque erigere, subiecto oculis illustri aliquo exemplo, quo perspicuum sit humanos vitae casus non coeca versari fortuna, sed arcano divinae providentiae consilio gubernari. Verba enim suadent, exempla trahunt, et, quae Augustini auribus olim insonuit vox, benesuada ad magnanimos redit: « potuerunt hi et hi; cur non ego? »

Quid autem esse putemus cuiusvis historiam generis, nisi tabulam quandam, in qua hominum res idoneis sententiis nitidisque verbis, quasi coloribus, exprimantur, eo consilio ut improbo-

rum tristis appareat et lugubris exitus, eorumque mala facinora execrationibus et vituperio damnentur; quae vero digna quis gesserit, ea merita cum laude recenseantur, ut, dum aeterna illos premit infamia, hos gloria apud posteros comitetur aeterna? Si qui vero optima expetentes veramque sequuti honestatem casu aliquo oppressi concidant, redeat mox ad mentem legentis, esse alibi profecto Iustitiam unicuique suum aequa lance reddentem, quam nec quisquam possit non in vita sentire, nec moriens effugere.

Huius generis narrationem sociis nostris certatim scribendam proponimus, argumento, dispositione, tempore, nominibus singulorum arbitrio relictis. Spatii vero tantum conceditur quantum decem fere huius commentarii paginae continere possint. Denique narratio latino sermone conficiatur eoque perspicuo ac perpolitato. Absolutum opus ad nos mittetur nullo obsignato nomine; sed in fronte voluminis versus aut sententia aliqua scribatur, addaturque epistolaris theca, quae exterius eundem versum aut sententiam praeferat, intus habeat nomen scriptoris inclusum. Nobis autem quovis dispendio immunibus haec praesto sint antequam huius anni 1899 iulius mensis praetereat.

Singulis scriptis probandis tres addicentur iudices, qui de unoquoque seorsim sententiam ferent: iidem collatis consiliis iudicabunt, quae digna praemio videantur. Praemia vero ita decernentur, ut ei qui primas tulerit aureus nummus conferatur suaeque narrationis exemplaria centum: qui secundas, item exemplaria centum ac argenteus nummus. Utramque denique narrationem, addito scriptorum nomine ex theca aperta deprompto, in commentario nostro edendam curabimus.

V. U.

ANNUS MDCCCXCVIII

Est humanae prudentiae satis probanda ratio ex rerum eventis, quae praeterire, aliquid de futuris divinare.

Hoc potissimum fieri solet sub cuiusque novi anni ingressum, respiciendo ac reputando quae per delapsi anni cursum evererint, ut ex his in proxime decurrentem omina capiantur. Ad haec animum advertenti multa mihi eaque gravia enumeranda videntur quae nuper transacto anno minus faustam notam inurere possent. Quamdiu enim anxii fuimus ne ob Cretam insulam bellum inter Europae gentes conflagraret? Copiarum augebatur numerus, naves hinc inde arcescebantur atque ornabantur. Idcirco novis impensis oneratae provinciae, aucta vectigalia, tributa intole-

rabilia exacta; hinc premi populus suisque adversari moderatoribus. Quod malum in Italia nostra in graves recidit tumultus.

Fautores enim novae licentiae temeritatem concitatae multitudinis in rempublicam armare, incendia, caedes miscere. Immissi milites vi motus compresserunt. At doctrinarum errore ac vitiorum illecebris corrupta plebs aversum animum retinuit; metuenda seges praesertim ab iis quos nulla publicae incolumitatis cura, sed stultum odium in Ecclesiam invexit, caussam mali simulantes unde remedia exquirenda.

★

Mens horret inventum esse qui imperatricem provectam aetate, beneficiis illustrem, quum Geneva animi caussa deambulet, necare ausus sit. Verum id pravitatis facinus universam excussit Europam, ac de remediis aliunde ac ab armis repetendis meditari coegit. Iussus cuiusque nationis procerum conventus ad perditorum hominum nefariam audaciam infringendam. Verum irrita consilia, nisi moribus per religionem consulatur.

Haud multo post aliud paci periculum discrimenque allatum. Ingens propter Antillarum dominatum inter Hispanos atque Americae septentrionalis populos bellum exarsit. Pugnatum utrinque summa vi, Hispani superati, Antillis ac magna ex Philippinis insulis parte exuti.

★

Attamen huius infausti anni prope ad occasum tristitia quae prosecutura praevidebantur per alios eventus immutata nonnihil spei portendere videntur: scilicet Hispaniam inter et Americam sancitum foedus, armorum timorem in praesentia ab Europa removet. Nec existimare licet sine aliquo probabili successu convenisse Romae qui de cohibendis nefariis in societatem criminibus consilia inter se conferrent. Maior etiam spes affulget si, quae de minuendis exercitibus bellicoque apparatu Russiae prudentissimus imperator proposuit, ad optatum finem perveniant. Etenim si a comparandis armis, copiis classibusque instruendis aliquando cessetur, nullum dubium, praesertim vectigalibus tributisque immunitis, quae belli timor graviora in dies facit, quin populi potiore vitae conditione aliquando fruantur. Praeteriit igitur annus plenus sollicitudinis, plenus timoris, dum qui novus ingreditur meliore omine apparet.

Faxit Deus ut bonus, faustus, felix fortunatusque procedat, quod futurum confidimus si civiles potestates una cum Ecclesia Dei in regenda societate coniurent amice.

A. Z.

Natura flores odoresque in diem gignit, magna, ut palam est, admonitione hominum, quae spectatissime florant citissime marcescere.

(PLIN. N. H. 21, 1).

* VARIA *

Solum oppidi subsidens.

Quid horribiles hiatus terrarum? Hactenus fortasse nihil repertum erat, quod magis terreret; sed adest nostris temporibus aliquid non momentaneum, non inopinum, at simile illi horribili, quod eo magis terret quia constans, quia irreparabile humanis viribus et conatibus est. Solum lente deglutiens urbem, dehiscente subitus nescio quibus cavernis terra, unde illud Prophetæ redit in animum: « descendat in infernum viventes! »

Huiusmodi urbs in Anglia habetur; ah! quid dixi haberi? Num habeatur adhuc nec ne, incertum est.

Nomen oppido *Narthowich*; regio, iuxta provinciam, *Cheshire*.

Iam pars urbis fere ex integro subsedit, quod superest reliquum iam pendet in idem. Mathematicæ et physicae periti accedentes rei causam profundioribus vacuis et specubus tribuerunt, super quibus aedificia vix quatuor metrorum fornicibus sustentur.

Pulcrum, mehercule!, dixisse causam incolis; sed quæ utilitas in dicendo, si irreparabile urget fatum? Iamque cives incerti mussant, noscuntque se terræmotus prædam datos, qui modo sensim, modo repentino hiato domos deglutit. Sic decimanona mensis augusti novissima nocte domus causidici Barnes usque ad secundum fenestrarum ordinem absorpta est, ita placide tamen, ut quicquid suppellectilium domi erat ne inclinaretur quidem. Finitima domus, ubi esset, restitit incolis. Biduo post diversorii stabulum una cum equis inclusis in profundum descendit; nihil diversorio damni fuit. Sequenti die, dum convivium nuptiale in quadam domo celebratur, hæc tribus circiter metris integra cum convivis delapsa est in ima. Fons in foro, monumentum artis, proxima nocte absorbetur. Octingenta novaginta quinque aedificia ab æquo pristino plus minusve subsiderunt. Aditus templi, qui, decem abhinc annis, decem gradibus eminebat a solo, nunc subter solum octo gradibus petendus est. Carcer una cum duodecim inclusis, apparitorum domus una cum octo militibus ac duabus feminis deglutiuntur. Ubinam nunc sunt? Quanam in profunditate disperierunt? Quam præcipiti, ac tamen tacito lapsu! Nemo vidit, nemo animadvertit, nemo novit, fortasse nec ipsi, qui miseram obierunt mortem, nihilominus antea sepulti, quam occisi. Nec minor in campis adiacentibus terror, nec minores hiatus. Et rustica habitatio tamen restat ad modum culminis, ad

modum tholi super quamdam soli columnam; quippe solum illud, breve spatium, circa dehiscen-
tibus terris, pristinum locum, pristinam elevationem servavit. Qua de causa? Quid subitus in tanta ruina, et delapsu viciniorum? Nemo noscit.

Affluit ad locum turba invisentium, turba curiosorum, turba sapientum. Factum patet, atque horribiliter patet; certa rei causa latet in profundis cuius inaccessis; congruum malo remedium impossibile prorsus humanis.

*

Pluviae terreæ, sabulosæ, insectiferae.

Qui a Tauride Chersonesi venti perflant in Daciam et Mesiam (Romania), plerumque pulverem adducunt modo flavum, modo rubescentem. Relatum est in monumentis vigesima octava mensis iulii die, anno 1833, super Brailam apud Istrum flumen pluisse sabulo quodam rubro, quod mixtum aquis veluti sanguinea pluvia videbatur. Analysis chimica compertum est ex optima ferri rubiginè (*protoxido ferreo*) constare. Vigesima octava mensis februarii die (1883), Sulina et adiacentes campi ad ostia Istri nigro pulvere cooperti sunt: ibique etiam die vigesima mensis ianuarii (1893) post nives flavus pulvis a coelo lapsus est, quinque millimetris super nives excrevens. Eo ipso anno die octava mensis maii, pulveris pluvia duobus alta millimetris Moldaviam operuit. Præterea nobis invisentibus, hyeme, post nivium abundantiorum lapsum, in montibus Aequicolis, viginti circiter abhinc annis, flavescens pulvis super nives austro flante descendit, quo factum est ut aquæ e montanis vicorum tectis turbidae et flavo colore stillarent, mirantibus villicis. Decima nona mensis iulii nocte, et vigesima prima mensis eiusdem tum in urbem Galatz, tum in urbem Bukarest quasi nubes vermiculorum descendit, quæ in terram decidens quasi tapetum nonnullis profundum centimetris confecit, eorumque multitudo suspensa alis circa electricas lampades, luce illecta, cumulatatur, aestuabat, et volebatur ad modum illius meteoræ, quæ in mari sæpe videri et ferri solet ad pestem et perniciem carinarum et navium. Num hæc mirabilia si quindecim circiter abhinc annis, exeunte mense augusto cum Aequicolis montanis insederemus, tanta vespertinis horis repente apparuit vis papilionum in aere, ut quasi aurea nix descendere videretur; et ea erat, ut, interposita soli, radios cohiberet, et solum, flavis alis lucem remittentibus, aureo plane colore consterneret, atque, ut ita dicam, roraret? Quod quidem risus causa nobis colloquentibus fuit; nam

subito vultu, vestibus, crinibus decoloratis, novo illo colore induti, alii ad invicem ac noti, qui eramus antea, videbamur.

Quid autem de illa locustarum in mari pluvia, de qua olim legi quatuor perpetuis horis navigium sulcasse pelagus refertum cadaveribus locustarum? Circa quæ tanta fuit famelicorum et inhiantium prædae turba omnimoda piscium, ut hi fere manibus exciperentur; et rete demissum brevi completum est non piscibus, sed populo piscium, quorum ingens numerus in mare reiectus est, quum dimidio minor late superaret vires, et necessitates, et desideria piscantium.

*

Ecce homo!

Quibus constet elementis homo, quid singulis confici possit, si corpus humanum, seorsim iuxta singulorum speciem, divideretur, quidam Germanus vir, chimicæ inserviens arti, assiduus et operosus requirens, tandem ad ista pervenit.

Mediae staturæ corpus humanum, cui pondo sint sexaginta chilogrammata et octo, tot dabit elementa rerum, quot reperirentur in integris mille et ducentis ovis communibus.

In fluidum aeriforme conversus duo de centum metra cubica daret, et ex hoc fluido tantum idrogeni suppeditaretur quantum satis esset ad elevandum areostatam, cui septuaginta chilogrammatum impetus foret.

Tantum ferri ex eo corpore depromeretur, quantum sufficeret septem clavis non medio-
cribus cudendis.

Tantum adipis, quantum sex chilogrammatum et dimidio candelarum conficiendis daretur.

Tantum carbonis quantum opus esset quinque et sexaginta fasciculis illius lignei calami, quem lapis obiter nuncupamus.

Tantum phosphori quanto illinerentur octingenta et viginti millia frustulorum, quibus repente excitare flammam et lucem levi confricatione solemus, et non absono a Latinis et a re verbo *flammiferos* nominamus, nisi quis *luciferos* appellare malit, sive *luciferos*.

Tantum salis, quantum viginti parva cochlearia, quibus in potione kaffæ utimur, continerent.

Tantum saccari, quantum quinquaginta quadris conficiendis opportuna haberentur.

Denique tantum aquæ, quantum quadragintaduo litra compleret.

Ecce hominem apud chimicos! Facilis unicuique sui aestimatio est, si datum singulis elementis pretium cumulaverit.

LIBRI ET COMMENTARII DONO ACCEPTI

M. l'Abbé V. CARLIER. *Minucius Félix et Sénèque*. Louvain, 1897.

— *Authenticité de deux passages de Minucius Félix*.

IOSEPHUS ROSSIUS. *Duas elegias et nonnulla epigrammata*. Bononiae, 1898.

LEOPOLDO PAGLICCI. Traduzione metrica delle *Epistole di Quinto Orazio Flacco*, preceduta da un discorso su l'arte del tradurre e seguita da due appendici. Pistoia, 1898.

EUGÈNE MÜNTZ. *L'art et la morale*. Paris, 1898.

Dottor GIULIO ANTONIBON. Supplemento di lezioni varianti ai libri *De lingua latina* di MARCO TERENCE VARRONE. Bassano, 1899.

Caietani Blandini episcopi Agrigentini elogium C. MILLUNTIUS scripsit.

Rivista internazionale di scienze sociali e discipline ausiliarie. Roma, nov. e dic. 1898.

La Nuova Antologia. Roma, 15 nov.; 1° e 15 dic. 1898.

Roma Letteraria. Anno VI, n. 24.

La Scuola secondaria italiana. Anno III.

L'Amico della Gioventù. Anno XI, nn. 50, 51.

Revue Bibliographique Belge. Ann. XI, n. 11.

La Ricerca. Anno VII, nn. 23, 24.

Il Märzocco. Anno III, nn. 45, 46, 47, 48.

Die Nation. Nn. 8, 9, 12, 13, 14.

La Cruz. Madrid, nov. et dec. 1898.

Ephemerides liturgicae. Ann. 1898.

L'Osservatore Cattolico di Milano.

Il Cavalier Corlese. Anno I, n. 1.

Esperia. Anno III, n. 5.

Preco latinus. Philadelphiae, mense octobri 1898.

La Vita Nova. Rivista universitaria, 16 novembre, 1° e 15 dicembre 1898.

Revue Ecclésiastique. Vallexfield, vol. IV, nn. 8, 9, 10, 11, 12; 1 e 15 dic. 1898.

DE REBUS ITALIAM INTER ET GALLIAM COMMERCIO PERMUTANDIS

QUUM nobis ea profecto sententia sit, quae prudentem probumque patremfamilias quemque decet, et qua romano iure cautum est « nemini licere alienis damnis sibi divitias comparare », cumque praeterea perspectum sit illas esse opes tuto atque alite fausto comparatas, quas propria industria ac sollertia sine ullius iactura nullaque fraude consequamur; quae nuper constituta sunt inter Italiam et Galliam ad negotiorum permutationumque commoda magnopere laudamus. Hisce enim pactionibus ea firmata sunt, quae utrique prosint, dum neutri nocent, atque ita cautum est circa singula, ut pari pede gentem utramque iuvent, neque detrimento alterius altera ditetur.

Quibus factum est ut res et fabrefacta nostra commigrent in populum proximum atque omni copiarum genere abundantem, unde, dum huic emaci fit copia rerum, nostros ad mercatores et negotiatores redibit pecunia nullo permutationis damno affecta, neque in deterius delata.

Cumque res nostra cum populo sit non modo apprime diti, sed etiam apprime industri atque ad omnia feliciter apto, hinc fiet ut merces nostrae illuc abiturae sint certe vendendae, neque enormi detrimento aut emporiis credendae erunt, aut dilationis impotes, cum periculum in mora sit, quovis et veluti semigratuito abiiciendae potius, quam solita lance et aequo pretio vendendae.

Quum igitur aditus rebus nostris reclusus sit, easque deferre illuc liceat, ablato illo maximo tributo, quo nuper afficiebantur Galliarum limina ingredientes, atque eo tantum restituto, quod iamdudum exstabat, quodque cum reliquis finitimis Galliae commune est, eminet novi foederis utilitas; nam plurima, quae nostri soli sunt, et quae veluti exuberantia solemus divendere exteris nationibus, illuc sponte immigrabunt non minoris profecto vendenda, atque tum re, tum pretio cum ceteris eiusdem generis feliciter certatura.

Quantum hoc sit, et quanti habendum hoc, quod feliciter constitutum pro explorato aestimamus, ille sciet qui numeret quot centena millia *ellolitorum* et olei et vini singulis annis illuc ab Italia demittantur, quot carnum centena *kilogrammatum* millia, tum casei, tum caricarum, tum fructuum, tum ovorum denique. Quibus singulis ut limina Galliarum paterent, necesse erat gallica aurea a Gallis emere maioris vendita quam in re pretii esset, empta autem reddere minoris aestimata, ut mercibus aditus compararetur. Quid praeterea si addideris rationi ponendae nunc tributum illud plerumque quadrante imminutum?

Gratulamur nostratibus haec adeptis, gratulamur Gallis ad haec advertisse animum, et consanguineam gentem fraterno more habuisse.

Certe non defuerunt qui in legifero Gallorum coetu haec non facienda dixerunt, et caeca odia succendenda censuerunt. Sed omnes eloquentia fregit, qua Delombre et Delcassé vigerunt, et Aynardius, Jourde et Millevoye se in horum sententiam pedibus ituros conclamarunt. Bona verba ab hisce pro Italis prolata fidei echo in Gallorum cordibus consonuerunt; hinc re suffragiis credita, omnia, prout in votis erat, absoluta sunt una et quadringentis quinquaginta vocibus faventibus, quadraginta quinque tantum obstantibus.

Quae Galli annuerunt, Itali in reipublicae suae

concilio raturum desiderant, atqui id brevi absolvendum scimus.

Diximus nuper, iteramus, et iugiter iterabimus quoties de pace et concordia inter populos sermo feret: « Bonum est et iacundum habitare fratres in unum ». Hominibus bonae voluntatis arridet pax, arridet concordia, quia concordia parvae res crescunt, maximae discordia dilabuntur. Similitates, odia, bella raro uni profuerunt, saepissime utrisque nocuerunt; at pax et concordia nocuerunt nemini, et semper utrosque beneficiis iuvarunt.

MARIUS.

HORAE SUBSICIVAE

REGINAE MARGARITAE SABAUDICAE AD VIRGINEM DEI MATREM PRECATIO

*Alma Dei genetrix, nivium quam viribus audax
Montanus dominam rite vocare solet,
O quae nubiferos montes regis, aethere ab alto
Haec iuga perpetuo respice tecta gelu,
Quae candore tui limbum simulantia veli
Aëriis spatiiis intemerata nitent.
En age, terribiles glacies lustrantibus adsis:
Excute corde metum, deme pericla viae,
Perque iter abruptum si quem mors abstulit atra,
Excipe complexu, Virgo beata, tuo.
Effice iacundum crudeli funere ademptis
Et leve quod gelidum contegit ossa solum;
Fac, precor, ut raptim terrestria claustra resolvit,
Ignea sic raptim spiritus astra petat.
Vota mea exaudi: miserorum suscipe causam,
Nosce pias mentes, acta probanda vide,
Collectosque velut montano vertice flores
Ante Dei solium sparge benigna, precor.
Sic ubi supremi ad conspectum iudicis ibunt,
Excipiat placidus commiseransque Deus!
Sic quae purpureo convestit lumine montes
Lux caelestis eos tempus in omne beet!*

Latinis versibus expressit I. B. GANDINUS.

IN PUERUM IESUM

Deus et homo est (Symb. S. Athan.).

*Si Deus hic puer est, cur luget stratus in antro,
Et trepidant acri membra tenella gelu?
Sin homo, cur laetis mulcet concentibus auras
Aligerum summa missus ab arce chorus?
Si Deus, humani cur non redduntur honores?
Cur natum exesae pumicis umbra tegit?
Sin homo, cur caelo surgens inopina sereno
Stella docet reges antra beata pios?
Si Deus, Herodis cur saevas effugit iras?
Sin homo, qui Herodi concutit ossa tremor?
Et Deus est et homo: sic nempe extrema coire
Non ante audito foedere iussit amor.*

PETRUS ANGELINI.

His diebus missa est ad socios figura promissa, quae Urbis prospectum (m. 1.10 × 0.24) e Ianiculo monte repraesentat.

Socii novi eam quoque gratis accipient una cum omnibus *Votis Urbis* numeris adhuc editis.

DE LAURENTII PEROSI OPERE

CUI TITULUS

RESURRECTIO CHRISTI

IN nonnullis Italiae superae civitatibus, paucis abhinc mensibus, singulare aliquid contigisse accepimus, atque idem in urbe hac nostra novissime spectavimus. Laurentius Perosi sacerdos adolescens, viginti sex annorum natus, opera quaedam musica, sua manu noviter elucubrata, quorum argumentum vita est D. N. I. C., canenda vulgavit, eaque audita admirationem omnium maximam illi conciliarunt. Quod itaque nomen ante hoc tempus omnibus fere, si populares suos excipias, ignotum fuerat, iam in omnium ore versatur. Difficile dictu est, quanta animorum commotione illius musicae, quo plausu, quibus laudibus excepta fuerit: eius ingenii lumen et nativa dexteritas ubique praedicatur; ipsius studium, ars, cantus illecebrae quibus audientes subripiens, attonitos et pene sui impotes facit, nulla licet amplissima commendatione satis efferuntur. Homines bene multi musicam tractantes et ad huius studium non leviter appliciti, palam profitentur, se numquam talia tam eximia, tamque inusitata audivisse: nec desunt qui Laurentium Perosi cum primis actionum musicarum auctoribus, in Italia et Germania celeberrimis, comparent; tantum non illis aequiparant. Qui vero minus in hac arte sunt eruditi, propalare cuicumque occurrunt et ingeminare non desinunt: Perosianos concentus esse quid novum, incredibile, admirandum, venustatis, deliciarum, incantamenti nescio cuius plenissimum; ita ut extra se rapi et delirare quodammodo videantur.

Verum licet praetermittantur, quicumque demum sunt, mentis abreptae atque aestuantis excessus; inficiari tamen non possumus admirationem animorum ab hac musica commotam vel semel audita, fuisse praeter omnem modum inopinatam, unanimem atque incredibilem. Huic autem tantae admirationi, maius ex eo momentum accedit, quod adolescentem praestantissimum omnes omnium ordinum et omnium partium homines veneratione quadam persecuti sunt, atque egregio sacerdoti, illi etiam, qui clero vel minus favent vel aperte adversantur, sepositis inimiciis, libentissime plauserint.

Ex hac communi laudum consensione fas est colligere in opere Perosiano aliquid singulare inesse, quod opinioni tam late, tam magnifice de eo prolatae respondeat. Verum quid demum illud sit quod animos audientium tam mirifice oblectet, et in quo proprie excellentia operis sita sit, non prout est dicere. Qua de re si, non inquam musicae indoctos, sed qui peritissimi sunt et magistri audiunt, amice percuntes; ii quidem praesto sunt ut pretium operis amplissime commendent, non ea tamen reponunt, quibus intelligatur quidnam potissimum opus eximium faciat. Vellem itaque investigare et, si forte datum sit, causas reperire cur Perosiana musicae tot tantisque fuerit laudibus cumulata. Candide aperiā quae menti obversata sunt, auditis non semel cantibus qui Christi resurrectionem in templo Sanctorum Apostolorum mirifice repraesentant. Nullam auctoritatem sed maximam modestiam prae me ferens, exponam quae sentio, paratissimus reicere, siquis mihi persuadeat errare et decipi me, vel etiam, si Superis placet, insanire.

In primis moneo nolle me de artificio atque intima operis virtute disserere: tum quia ad ferendum huiusmodi iudicium imparē me esse libentissime fateor, tum quia facile mihi dabitur, non esse penitam musicae indolem et modorum elaborationem ad normas artis exquisitae contextam, quae animos commovet et admirationem parit, utpote quae vulgo audientium ignota, et ab ipsis qui artem callent secreto operis studio expendenda. Et fatendum fortasse est absolutissimas summorum magistrorum actiones musicas, quae sine dubio operi huic Perosiano dignitate et merito affatim excellunt, non eam tamen admirationem, nec tam subitam, nec tanto plausu celebratam excivisse, quanto Perosius excivit.

Hanc ego admirationem non ex una vel altera, sed ex plurium caussarum complexione repetendam censeo. Praefert enim in primis magister egregius praeiudicium

IN MORTEM
FELICIS CAVALLOTTI ET ELISABETH IMPERATRICIS
LATINAE ELEGIAE

QUAMQUAM non immerito querimus, latinam linguam, olim reginam neque solum a philologis sed etiam ab artium disciplinarumque studiosis vulgo adhibitam, nunc perpaucos apud nos amatores habere, et pene ab ipso antiquitatis regno non sine culpa negligentiae nostra exsulasse, tamen non defuerunt his annis qui poetico sensu praediti et Musarum quodammodo spiritu afflati Romanorum sermonem carminibus suis pangendis usurparunt.

Quo in numero ponendi sunt duo maximae estimationis viri, qui, duorum recentium funerum occasione arrepta, elegiaca composuerunt carmina, non indigna profecto quae lectoribus nostris innotescant.

Prima occurrit, tristi quodam aspectu gravis, *Elegia* quam iunio mense conscripsit ediditque Antonius Rieppi, professor emeritus graecis latinisque litteris tradendis, in *funere eximii vatis Felicis Cavallotti* (Magdaluni, ex officina Galatia, 1898). Argumentum sane non erat indignum; nam quidquid de Cavallottio ut viro in republica versato iudicatur, et nemo negabit eum et poetica facultate cum primis valuisse et singulari quodam recti amore exarsisse et luctuosum in modum crudelique fato obisse mortem. Non absurde igitur Rieppi in maximo omnium luctu eam rem versibus tractandam sibi esse duxit.

Eius carmen in tres partes dividitur: prima est de anteacta Cavallotti vita; altera cruentum duellum describitur quo vir ille magnus interfectus est; in tertia, post pauca verba de moerore Italiae ob huius funeris nuntium, fingitur Cavallotti ad Superos ascendere ibique a sapientibus viris tum antiquis tum recentioribus, praesertim vero a Socrate, benignissimis verbis excipi, denique civis novus coelestibus astris illatus dicitur iam ut fulgida stella domo in excelsa micare.

In hoc carmine id, iudicio meo, lectorem offendit quod locis communibus, i. e. pervagatis iis argumentis quibus antiqui poetae delectabantur, auctor noster intemperanter abutitur. Velut huiusmodi fictiones de Cavallottio ad coelestia Deorum templa elato et in fulgidam stellam converso tam alienae a veritate, ut ne minimo quidem ad persuadendum momento sint neque ullam inde animus noster delectationem accipiat. Item fatale duellum descripturus, Rieppi illam diem ait obscuro signandam esse lapillo; quod bene est; at non dubitavit etiam et Eumenides Tartareas et torvam Alecto in medium vocare:

*Tartareae Eumenides hanc peperere diem,
Hanc ululans tulit Alecto torquata colubris
Admovitque faces lumine funereo.*

Quid quod? vel radii solis obscurati sunt:

*Sol nitidum caput obscura ferrugine texit,
Ne cladem saevam perspiceret radiis.*

Mirum ni eo die, qui fuit pridie nonas martias, splendidus sol apud Italos frigentia fovit animantium membra! His communibus locis iam non movetur mens nostra, operamque suam pessumdat poeta qui illis insolenter utitur. Num quia veterum lingua sensus nostros exprimendos sumimus, debemus imagines, colores, omnia denique veterum more exhibere, nostrae sentiendi rationi valedicentes? Est modus in imitatione exemplarium antiquorum, neque eo procedere debet ut qui nunc vivit a se ipso et temporibus suis prorsus alienus esse videatur.

Ceterum si vitium excipias de quo locuti sumus, multa in carmine Rieppi insunt probanda; laudatio viri gravissima atque ornatissima, sermo latinus satis purus et perspicuus, versus numerosi nobilique artificio compositi, praeterquamquod saepius migrata est lex Ovidiana qua pentameter versus haud fere voce plus quam bisyllaba terminari consuevit.

In universum laude dignus est Antonius Rieppi, qui otia sua tam egregia exercitatione consumit.

Venio ad alterum funus, quod omnibus bonis moestitiae, luctus anxiaeque sollicitudinis causa fuit; necem aio infelicis Elisabeth imperatricis, in cuius obitu elegiam latinam nuper composuit Franciscus Tranquillinus Molto, ex ordine fratrum Barnabitarum, vir italicis pariter ac latinis litteris cum paucis doctus.

Carmen incipit ipsam omnium mulierum infelicissimam reginam alloquens, et: Occidis, ait,

*Occidis infelix infami vulnere, et ipsa,
Pro pudor, italicae victima lecta manus.*

Occidis dum placido obtutu saluberrimae Helvetiorum urbi salutem dicis, dum omnia circum loca, eheu sortis ludibrium!, rident, ridet et Lemannus lacus tranquillius aquis suis. Huc convenite, matres, et una cum lacrymis violas spargite super miserum corpus, ne pectus illud apertum cruentaque membra conspiciantur. Heu probrum! Iam antea nulla erat mulier pietate dignior, magnaue malorum mole veneranda. Neque eam exanimem subit ira; nomina coniugis filiaeque invocant, ignoscitque Helvetiis quos negat hospitium temerasse. Sed sinamus hanc iam mentis inopem sua fata tenere! En ut iacet humi pallens, languensque velut rosa nuper olens nunc iam caput inclinans! Fortasse moritura in mentem suam revocat tot infortunia domus suae, tot funera, tot lacrymas! Utinam gnati saltem tristic imago suprema hac hora ex animo eius abscedat!

*O morere, Elisabeth; sat gens tua regia vidit
Funera, sanguineas sat dedit et lacrymas!
Parce meli; tandem, mulier miseranda tuorum
Horrida tu rumpes sanguine fata tuo.*

Utinam sanguis tuus sine labe effusus omnem perniciem avito solio avertat!

Ita se habet Molto elegia; in qua motus animi, imagines, loquendi genus, omnia viva sunt, lectorisque attentionem conciliant sibi, detinent, devinciunt. Ab inani declamatione abstinit poeta, cum facile esset, argumento ducente, in hoc vitium labi; quamquam non est infitiandum rectius fuisse eum facturum, si sapientibus aliquot orationem suam ornasset sententiis, quae quasi lumina eloquentiae sunt, iucundissima cognitu atque auditu. Praeterea in poetico Molto sermone non omnia sunt sine mendis; sed non est res ad nimiam severitatem deducenda. Plaudant illi igitur qui latinitatem amant soventque.

F. RAMORINO.

DE ADAMO MICKIEWICZ

FALSO criminantur Italos apud exteris gentes de litterarum hominum oblivione nostrarum laudum obrectatores et invidi, si quos forte excipias, ut ipsi aiunt, praestantissimos, qui aut Galliam aut Germaniam aut Angliam litteris et doctrina ceterisque honestarum bonis artibus. Falso obiurgantur Itali de natura inerte imbellique, proinde ac si nobilissimos aliarum nationum viros aut nihili faciant aut prorsus

ignorent. Exemplum contra nuper habuimus luculentissimum Romae ix kal. ian. in Adamum Mickiewicz, Poloniae gentis poetarum principem, cuius natalis dies centum post annos sollemniter est celebratus.

Adamus Mickiewicz in praediolo ad Zaoziam, Venedarum oppidum, ix kal. ian. an. MDCCXCVII patre causidico natus, ut primum ex pueris excessit, bonis artibus animum informandi causa, Vilnam in urbem florentissimam se contulit. Occultis ibi consiliis conflatis ad regiam dominationem refringendam, in coniuratorum numerum adscitus multum operae et temporis posuit in re; at aetati inserviens, consilia sua inconsideratus quum patefaceret, in magistratus venit suspicionem, qua tacitis custodiis fuerit observatus.

Verum cum omnibus sui temporis et ingenii gloria et doctrinae copia antecelleret, quartum et vicesimum aetatis agens annum in decurialium doctorum collegium litteris tradendis in Athenaeo Kowno est cooptatus. Optimos ibi versus accurate cogitateque scripsit, quibus editis, celeriter ad scriptorum illius aetatis laudem pervenit. Lithuanam ad quandam fabulam, cui titulus *Grayna*, animum deinde adiecit, quam antiquo emisit dicendi genere; paulo post ad aliud carmen *Dziady* (ludos funebria) cogitationes convertit, quod italice Aglaurus Ungherini, vir illustris, hortante Ladislao Mickiewicz praestantissimi poetae filio, numeris nostris eleganter reddidit. Celebritate famae suis notus, quum in omnium ore atque sermonibus versaretur, litterarum domesticarum princeps et inventor iam erat ab omnibus salutat.

Anno post per indicia coniurationis particeps ad ministros publicos renuntiatus, in carcerem cum sociis detrusus aequo fortique animo calamitatem subiit; neque tamen studia deseruit Musarum, quas semper in deliciis habuit; quin etiam in tam adversis asperisque rebus perfugium ac solatium obtinuit unum excolendis Musis. Eo enim tempore divino quodam inflatus spiritu carmen *Inventuti* dicavit, quo, si cum ceteris conferas prima aetate compositis, nihil invenias pulchrius.

Vinculis liberatus exulatum abiit. In Chersoneso Taurica versuum genus per vices extremis syllabis similiter desinentium condidit, quod *Sonetto* nos vocamus, opus rei polonicae litterariae potissimum. Petropoli Sarmatarum imperii in urbe principe accuratissima scripsit carmina, quae non ingenii solum, sed etiam animi incenderent vim, ut ab imperante dominatore deficerent cives. Cognita tum in se magistratus voluntate, ne iudiciis periculisque iactaretur iterum, litteris securitatem itineris praestantibus extortis, in Germaniam illico profectus est. Goethe poetae summi animum devinctum consuetudine cum ibi teneret, eius domo comiter receptus, summo affectus est honore.

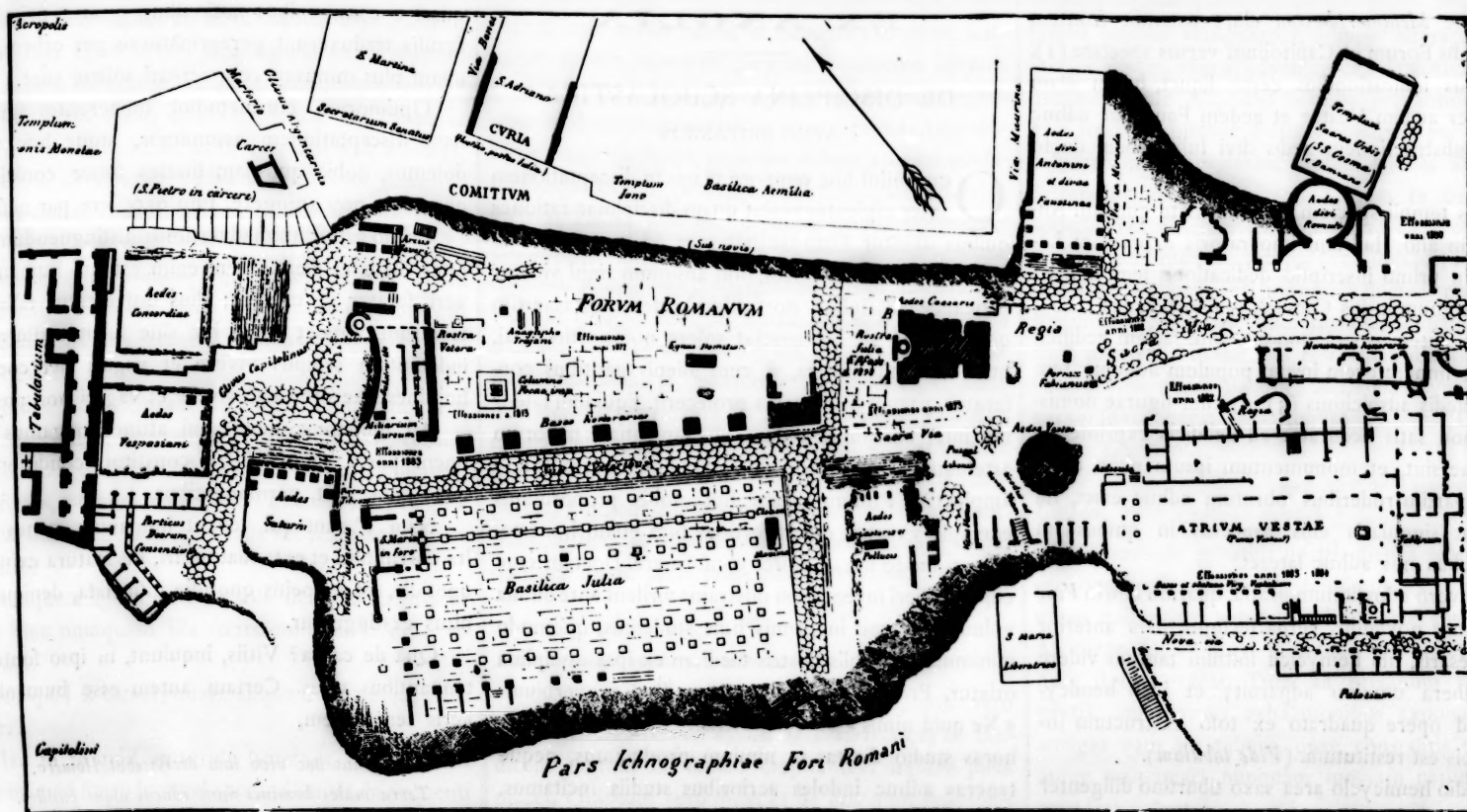
Interim cum tanti fama ingenii in omnibus Europae partibus celebraretur, anno MDCCCXXXIX Lausonium, in amplissimam Helvetiae civitatem venit latinis litteris tradendis doctor creatus; anno post Lutetiam Parisiorum ut sarmaticas traderet disciplinas discessit eo consilio quo patriae causam melius adjuvaret. Cogitata tamen perficere non potuit; vi enim kal. decembres anni MDCCCLV Constantinopoli peste interiit, quam cholera morbum nuncupamus.

Praestantissimum poetam, miserrimum civem!

H. LAMBIASI.

*Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte,
Valdius oblectat populum meliusque moratur,
Quam versus inopes rerum nugaeque canorae.*

(HOR., Ars poet. 322.)

locum, ubi sacra celebrantur, appellant - se recipiunt, ibique choreas ad certos tibiae aut tympani modos agunt.

Suum autem quaeque agrum ipsa colit; terram enim subigit, semina spargit, fructus demetit percipitque tempore opportuno. Itaque vitam agunt beatam; neque appropinquatio mortis, cum senuerint, eas angit; quin etiam, quo propius ad mortem accedant, quasi in portum ex longa navigatione se esse venturas arbitrantur. Nam hoc sibi persuasum habent, animos esse immortales eosdemque, cum e vita discesserint, tum denique victuros esse in *beatarum venationum*, quas dicunt, regno, ubi *Magnus Spiritus* imperat, qui amorem et caritatem illinc in suos effundit.

Sed pauca dicenda sunt de puellarum institutione. Hae a teneris unguiculis, brachiis ad latera adstrictis, palo adligantur (hoc enim putant staturam in rectam partem alii, hoc vires nervosque conformari), ut, si quid nugari ob oculos proponatur, cum arripere non possint, diuturna exercitatione sese desideriumque compescere atque cohibere perdiscant. Deinde labori ac duritiae student; faselos enim putaminibus deglubunt, semina in agros spargunt; petasos paleis, canistra viminibus contextunt; grana in hiemem filo transuunt, agrestia poma colligunt, multumque rura peragrantes ac libero coelo utentes sole colorantur.

Impuberes puellae non solum intersunt quibusdam adolescentium lusionibus, sed etiam praesunt; suum quaeque consanguineum et necessarium tuerur: arcana profert verba et manus leviter in eius caput agitat motu, ut ita dicam, magnetico, quem aptissimum ad eum victorem efficiendum putat.

Si quis autem iuvenis puellam in matrimonium ducere vult, eius patrem adit; quo favente, intra paucos dies nuptiae celebrantur; verum si puella illi se nubere neget, pater nullam in eam adhibet vim. Sedecim autem annos natae puellae iam filius est; tum magna officia se exsequi debere sentit, praesertim si eius familia in earum numero sit, quae Iroquensium concilium constituunt. Nam mulier, non vir, apud Iroquenses familiae personam gerit; quare se debere eius dignitatem et decus sustinere intelligit, eademque sibi commissa meminit, si filios spectat, qui in concilio aliquando sessuri erunt. Huius autem generis mulier, si mulierum suae tribus princeps est, non solum

apud suos magnam habet auctoritatem, verum etiam apud illos, qui reipublicae consulunt. Ipsa enim, si quis eorum, qui civitati praesunt, moriatur, designat quis ex heredibus illi succedere debeat. Licet quidem senioribus aliquid animadvertere, verum si mulier in suo perstat consilio, illi obtemperandum est. Quare apud Iroquenses summam rerum ad paucarum mulierum arbitrium iudiciumque redire facile dici potest.

At alterum est mulierum genus, quae apud Iroquenses magno honore sunt. Nam iis, quae neque nobili genere natae sunt, neque erminea cauda, veluti quodam magnifico ornamento, utuntur (nobilissimae enim ornamentis distinguuntur), cani et rugae auctoritatem afferunt. Omnes enim atque etiam matronae religiose anus venerantur, puellaeque, si cui earum nullus sit sedendi locus, ipsae vero considant, statim consurgunt et eam sessum recipiunt. Annum autem consilia et responsa tantum habent auctoritatis, quantum quae a nobilissimis mulieribus, de quibus supra dictum est, proferuntur.

DONATUS TAMILIA.

EFFOSSIONES NOVAE IN AREA ROMANI FORI

PROPE TEMPLUM CAESARIS

EXPLORATUM plane est romanarum antiquitatum cultoribus, templum divo Iulio dicatum in ea Romani Fori parte quae ad orientem spectat situm fuisse, scilicet inter aedem Vestae et aedem Faustinae, ut in ichnographica tabula quam lectorum oculis subiicimus, indicatur. De aedificii huius origine et historia aliquid hic innuere rei pretium sane erit, ut postea, maxima qua par erit brevitate, de recentioribus effoSSIONibus illic peractis verba faciamus.

Postquam idibus martiis, anno ab urbe condita dccc, Caesar in Pompeiana curia coniuratorum gladio occubuit, cruentum adhuc eius cadaver in Forum solemniter inlatum est, rogo iam in Martis Campo iuxta Iuliae tumulum exstructo (1). Lectum in Foro magistratus et honoribus functi posuerunt; et fortasse non longe a Regia, domui virginum Vestalium iuncta, ubi ipse uti pontifex maxi-

(1) SVEYON. in *Caesare*, cap. 84.

mus mansionem statuerat. Et nobis iuxta viam Sacram apud virgineam domum rudera adhuc recentioribus structuris pene obruta illius domus spectare licet, in qua dictator supremam vitae suae noctem transegit. In Foro ipso quaestio de funere orta est; quum quidam corpus eius in Capitolini Iovis cella, alii potius in Pompeiana curia, ubi occisus fuerat, cremare maluerint; sed repente duo gladiis succincti illud ardentibus cereis succenderunt. Hoc signo indicto, circumstantium turba virgultis et subselliis superimpositis bustum tumultuarium paravit; cineres autem a Foro in Martis Campum ad monumentum gentis Iuliae postea translati sunt. Eo ipso loco ubi dictatoris corpus exarserat, plebs columnam e solido marmore statuit, inscriptione addita PARENTI PATRIAE. Ara etiam ei dicata est, quum constet ibi plebem sacrificare et vota suscipere consuevisse (1). Postquam vero Marci Antonii iussu Caius Amati interfectus est, cuius praesertim auspiciis Caesarianum illud monumentum erectum fuerat, Dolabella Ciceronis gener columnam et aram, plebe tamen tumultuante, de medio sustulit. Nec populi tumultus profecto desiit, donec triumviri reipublicae constituendae templum ibi ad honorem ipsius Caesaris erigendum esse decreverunt; quod post annos duos, nempe a. dcccxi ab urbe condita, factum est. Aedificium ita cultu magnifico ibi exstructum, quod postea Octavianus Augustus rerum omnium potitus rostris actiacis exornavit, quae rostra Iulia vel Nova appellata sunt (2).

Aedes divi Iulii in area ipsa, ubi bustum olim fuerat, sita profecto erat, teste Dione qui scribit: καὶ ἡρώων οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐν τῇ τόπῳ ἐν ᾧ ἐκέλευτο προκαταβάλλοντο (3); et ex Appiani verbis colligi potest, templum illud iuxta Regiam pontificis maximi exstitisse: ... ἐνθα τὸ πάλαιον Ῥωμαίων ἐστὶ βασιλείον (4). Quin imo Ovidius indicationes alias ad aedificii illius positionem recte statuendam nobis suppeditat. Nam in poemate, cui titulus *De Ponto*, aedem Caesaris ut proximam templo Castoris et Pollucis indicat (5);

(1) SVEYON. loc. cit. cap. 85.

(2) DIO CASSIUS, LI, 19.

(3) DIO CASSIUS, XLVII, 18.

(4) *De bello civili*, II, 148.

(5) ... quos proxima templa tenentes
Divus ab excelsa Iulius aede videt.
De Ponto, II, 2, 85.

aetatis, quo gratiam sibi, favorem, benevolentiam summo-
pore demeretur. Vix enim reperias qui viginti et sex an-
norum natus lucubrationem musicam tanti ponderis ausus
fuerit meditari, expodire, in publicum proferre, ea confi-
dentia qua non spem sed certitudinem fere successus visus
fuerit praelibare. Ex quo pervium fit omnibus et explo-
ratum, quod de ingenta eius ad rem musicam docilitate,
de eius nativa facultate, qua naturae ipsius habitu pene
divino ad hanc artem exercendam a puero mentem ap-
plicuit, passim memoratur. Quod autem ille naturae be-
neficio insitum tenuit, id assiduo studio, exercitatione non
intermissa, insignium doctorum vel disciplina vel lectione,
institutione in celebrioribus athenaeis contentis viribus
excepta, quotidiana pene cultura expolitum, omnibus suis
partibus perfectum fuit. Aiunt invitatum non semel ut or-
gano assidens, modulationem quamdam indictam pertentaret,
obducta primum fronte ac si penitiora animi sensa
secum scrutaretur, aggressum deinde et duabus horis pro-
secutum, tantae amoenitatis cantus ex ipso elicuisse, ut

mira quadam dulcedine omnes perfunderet. Quod plane
ostendit ipsius acerrimi ingenii aciem ad haec colenda,
non solum calefcere sed penitus inflammari. Hinc autem,
ut ad cantus de Christi resurrectione, quibus nuper delectati
sumus, propius veniam, hinc, inquam, consequitur
placidus ille harmoniae veluti rivus sponte decurrens per
opus integrum, absque ulla vel minima conatus impres-
sione, sine ullo difficultatis impedimento, a capite ad
calcem eiusdem tenoris fusum, cui aures atque animi ob-
secundant, nec tamen unquam vel repentinis mutationibus,
aut sonorum vel intempestiva concordia vel acri discrepan-
tia, a suavissima perceptione avocantur. Maxima autem
oblectamenti continuatio ex eo derivare dicenda est, quod
in nullo totius operis loco artificium illud emineat, apud
artis huius magistros non semel inductum eo consilio, ut
inexpectatis modulationibus auditores atque improvisa,
ut ita dicam, rerum specie percillantur. Contra tam aequa-
bili et uniformi ratione modi flectuntur ac temperantur,
ut cum aures quas sollicitant, et cum imis cordium fibris
quas penetrant, concinere videantur. Id vero efficacissime
assequitur Perosius adhibitis modice cantantium vocibus,
quae raro admodum iucundae reperiuntur, quaeque le-
nissimam harmoniae seriem vel asperitate, vel inconstantia,
vel disparitate non raro inturbant. Partes autem omnes
nervis, fidibus, tibis, ceterisque musicis instrumentis attri-
buae sunt, utpote quae dociliora accidunt ad sonorum
varietatem, ad intervalla, ad distinctionem vocum genera
permulta, candidum, lene, grave, acutum, praestanda, eo-
rumque molliores et delicatiora in cantu flexiones, aures

nativa iucunditate per se demulcent et in numerum erudite
dispositae, mira oblectatione deleniunt. Itaque ope hac in-
strumentorum elaboratum, melicum epos Perosianum, sine
detrimento voluptatis, blandioribus illis cantibus caret,
quos ad numeri magis legem expressos diversae voces,
seorsum singulae, modulantur; consociatis adeo modis ut
sicut pictura oculis ita et carmen suaviter deductum auribus
subiiciatur. Quo genere odorum Itolorum magistrorum mu-
sice maximopere excellit.

Verum Perosius Germanorum indoli praeclare obse-
quutus ut singulari facilitate decorum carmen struxit, ita
etiam admirabili simplicitate elegantissimum. Nequid-
quam enim in eo requires nova, exquisita, incogitata et
inaudita, sed demissa omnia et obvia et pene vulgaria,
quae tamen fidibus iuncta gratissime funduntur, illabentia
animis non aliunde quam a se ipsis petita voluptate. Hac
tamen et facilitate et simplicitate operis contendit Pero-
sius naturam imitari, ex cuius imitatione quidquid est pul-
crum scaturire intelligimus. Nemini non liquet hunc po-
tissimum fuisse auctoris laborem, atque in
hoc situm omne operis artificium. Cum
enim eius carmen b'partitum, et acerbum
Christi funus deploret et eius resurrectionem
celebret; prima pars flebilibus modis,
altera laetissimis expeditur. Atque hinc fle-
tum, inde vero gaudium ea ratione modis
omnibus indidit, ut usque sibi constantia a
minimo ad maximum progrederebantur. Quis
enim non est admiratus quo lugubri cantu
praenunciet filium Dei extremum vitae spi-
ritum mox esse emissurum? Hinc tubarum
clangore declaratur horrescere natura uni-
versa, eoque ingeminato, motum terrae pene
experti sumus, scindi vero templi velum a
summo usque deorsum, acutissimo fidium
sibilo citissime dilabente ad vivum expri-
mitur. At melos illud lugubre quo fideles
conqueruntur pastorem recessisse, maxime
autem mulierum querimonia plenissima pie-
tatis, verum animis moerorem ingenerant,
lacrymasque eliciunt ex oculis. Longum
esset singula persequi. In altera parte obiter
memoro primum in sollemni illo angelorum
canto, quo iubentur homines laetari, non
posse qui audiunt non gestire, nec pertentari
deinde laetitiae sensibus, qui suavissimi
excitantur, cum Christum redivivum Magda-
lenae occurrentem eique se detegentem mel-
litissimi cantus referunt quam fideliter. Prae-

clarissimum autem in hac parte iure dixeris triumphalem
hymnum quo concluditur opus et erumpentibus ovantium
plausibus meritissime coronatur. Qua in re non unus ani-
madvertit sedulum auctorem, ut gaudii representandi
fastigium feliciter attingeret, ab austeritate et gravitate
cantus germanici parumper deflexisse, et levius sere-
niusque melos, ingenitum Italis, de pectore italo suo de-
prompsisse.

Iam vero moeror et gaudium principes animi motus
sunt, quos qui novit tempore excire et perspicacissimam
ingenii aciem, et praestantissimam sollertiam artis ostendit,
et talem virum, qui commoventur, adiguntur cumulatis
laudibus celebrare.

Quas hactenus memoravi certissimae admirationis
causae sunt, sed omnium potissimam iudico repetendam
esse ex fine, quem auctor sibi constituit in hac melica
elucubratione aequae ac in ceteris, quemque est feliciter
assecutus. Magnum est in sacerdote adolescente ingenium,
magnum musicae artis excolendae studium, magna exer-
cendae cupiditas, sed his omnibus praestantior est pietas.
Qua unice permotus secum ipse deliberavit vitam D. N. I. C.
cantu exigere, animisque fidelium oblectamento cantus
altius infingere. Id autem ingenii ne dicam sollertia, an
instinctu divino, an verius utroque tam efficaciter prae-
stitit quam quod maxime. Profecto quidquid est in eius
opere venustatis, dignitatis, ornamenti, omne id pietatem
spirat. Iam in audientium animis recordatio mysteriorum,
quae religionis christianae deliciae sunt, quaeque vehe-
mentissime mentes commovent, delicatissimis concen-

tibus renovata prae ceteris effecere ut opus Perosianum
ingenti plausu, summis laudibus, eximiis admirationis
indiciis exciperetur.

Si igitur una complectaris, in auctore quidem aetatis
flore, ingenii acumen, scientiae maturitatem, musices
studium; in opere vero facilitatem cum decore, simplici-
tatem cum elegantia, naturae imitationem, incitamenta
pietatis; facile tibi persuadebis, totius admirationis quam
sibi conciliavit fuisse dignissimum.

C. DE ANGELIS.

PAULINA TEKLHIONWAKE

POETRIA

ET MULIERES IROQUENSES AMERICA SEPTENTRIONALIS

PAULINA Teklhionwake iroquensis, nobili genere
nata (eius enim pater nomine Onwanonsyshon
eorum Indorum dux fuit qui *Canadam* in America
septentrionali incolunt quique ex corporum colore
Pelles rubrae vulgo appellantur), non solum apud
suos, sed etiam apud complures Europaeos, prae-
sertim Anglos, clarissima huius aetatis poetria ha-
betur. Optima enim fundit carmina, quae omnia in
celebrandis suae gentis moribus et factis versantur,
eademque, cum in publicum prodit, tanto animi ar-
dore atque tanta vocis suavitate recitat, ut qui au-
diunt, incredibili quadam voluptate perfundi se sen-
tiant. Hic autem eius corporis habitus: statura pro-
cera, color pellis ruber; oculi, pulli, vultus gravis,
crines prolixi et resoluti, vox plena atque suavis.
Purpuream autem induit vestem, more indigenarum,
caudis ermineis, ursi pedibus atque pantherae den-
tibus ornatam.

Ipsa nuper in commentario, qui gallico verbo
Revue des Revues (1) inscribitur, plurima ornate et
distincte de iroquensibus mulieribus disseruit, pri-
mum ut earum notitiam divulgaret, deinde falsas ut
opiniones, quas Europaei de America septentrio-
nalis indigenis nationibus habent, dilueret. Nam fere
omnes putant *Pelles rubras*, quas dicunt, asperos et
incultos homines esse, quod neque moribus, neque
legibus, aut imperio cuiusquam regantur. At res
secus se habet.

Omnium enim indigenarum gentium quae Cana-
dam incolunt, viribus, moribus, ingenio et virtute
Iroquenses praecipui sunt, quorum respublica iam
inde fere a saeculo xv post Christum natum regali,
optimati et populari genere temperata est. Itemque
iroquenses mulieres praeter ceteras indigenas ingenio
et moribus excellunt, quippe quae et a claris viris se
ortas esse praedicant et ad cultum nostrum propen-
sae sunt. Nam coquendi artem et suendi norunt;
candidum panem et cibos suaves comparant, conser-
vantque fructus; magnificas vestes, splendida stragula
variis contexta pannis, pulcherrima acu picta opera
conficiunt, quae omnia quotannis in unum locum con-
ferunt ibique proponunt.

Tegumine autem utuntur tunica cum fimbria variis
coloribus sparsa; nigros crines obliquant nodoque
substringunt: circum collum torquem vitreis frustis
nexam gerunt. At nonnullis habitus est in morem
nostrum; petasum enim habent paleis contextum
floribusque ornatum, habent manicas. Verum eae,
quae agros incolunt, vestem succinctam argenteis
gemmae ornatam, amplas bracas acu pictas induunt,
plures annulos in digito ferentes.

Hae maxime maiorum suorum religioni sunt de-
ditae, quae in colendo *Magno Spiritu*, qui dicitur,
versatur. Diebus festis se in *Long House* - ita enim

(1) Vide *Revue des Revues*, xvi kal. dec. 1898, pag. 360-367.

in orbe Iovis, nulla et ultra in orbibus Saturni, atque Urani. Quid autem dicendum de orbe Neptuni, quem orbem solis iubar assequitur quatuor post horas? Talis illic esset calor, qualis haberetur hac formula: Calor orbis nostri sit 8; calor Neptuni erit 8—240, nempe bis centies ac tricies et bis minor terrestri. Et cum eadem ratio de luce habenda esset, nam solis lux eadem proportionem minueretur, non illic lux ulla sed haberentur tenebrae; quod quidem non modo falsum est, sed illum tanta percutit a sole lux, ut reverberata ad nos remeet immenso intervallo feliciter devicto.

Quid si addas ipsam rationem imminutionis a nobis expositam, non ad unguem obtinuisse verum, quinimo longe distare? Nos enim hic ad facilitatem deduximus, simplici arithmetico iudicio, sed per quadrata deducenda esset, quia talis est lex emanantium a centro.

Numquam igitur erit in sole defectio caloris et lucis, hinc numquam illa mors omnium in orbe viventium.

Sed quid si cataclysmate aliquo totus pereat orbis noster?

Hac in re quid senserint homines, quid tradant litterae, quid timendum vel sperandum sit, in sequenti numero exponemus. Sufficiat nunc philanthropis nos dempsisse ab eis curam ingruentis illius finis, quem humano generi docti homines minati sunt.

H. D. V. PIERALICE.

FRUSTULA

De arbore quam vocant natalicium.

NATIVITATIS Christi festum, cordi suavissimum, in litteris et artibus, in ipsisque usibus omnium gentium tam poetica et familiari nota manavit, ut si veterum religionum per manus proditarum memoriam comprehendere quis cupiat, incassum cedat, quippe cuiuscumque fere regionis incolae suam ipsius habeant. Consuetudo vero nostris diebus longe lateque diffusa *arboris* quam vocant *luminum*, sive *arboris Christi*, digna est quae speciali mentione honestetur. Sed tamen obscura arboris huius origo manet, quam Scheffel in *Ekkehart* a saeculo x deduxit, quando vago cuidam equiti — uti traditum — sidera inter frondea nemora micantia eiusdem figuram obicere. At neque fabula haec, neque arborum perlucendum, quam videre licet in commenticia saeculi xiii gallica historia, cui titulus *Diamart le galois*, aperte ad solemnia de quibus agimus referuntur: itemque dicendum de usu illo pariter gallico, fere eodem tempore vulgato, ornandi arbores luminibus ad gaudium, quod salvus hospes aliquis advenisset, demonstrandum. Alia denique vulgaris opinio refert, diem xxiv mensis decembris primis hominum parentibus dicatam esse, atque ideo arborem illam, quae in media beatissimi orbis terrarum sede extollebatur, fulgentibus pomis redundantem, in mentem revocasse. Ceterum quidquid est de *arboris* huius *nataliciae* origine, prima eius historica memoria in germanica regione, immo Argentorati (nunc *Strasbourg*) recolitur. Anno enim 1600 *Memorabilia quaedam Argentorati observata* ibidem typis edita sunt, apud quae communis illius populi usus describitur, qua nocte Christus natus est, pini in media domo erigendae, eique ex charta discolores taenias, varia poma, eaque argenteo tegmine involuta, bellariaque figendi. Quin etiam anno 1657 theologus quidam in eadem urbe usum hunc expro-

brabat, cum melius fuisse, in quodam suo opere scripserit, *pueros ducere ad perpetue viridantem citream Domini nostri*. Haec igitur, vetustissima quae cognoscantur, documenta *nataliciae arboris* primas Argentorati civibus vindicant, unde per orbem usus est prolatus; neque Goethe poeta, qui primum Lipsiae arborem vidit et amore fere dicam puerili deinde prosecutus est, minimam opem ad id consequendum scriptis contulit. A *natalicia pino*, quando forsitan nemora privati iuris facta sunt, ut libere arbusta e radicibus omnibus haurire minime fas sit, quae vulgo *pyramis* dicitur est deducta, maxime inter Saxones, et nunc in Americis, pervulgata, ex hastili constans, in aqua tabula defixo, cuius in longitudinem minores sades horizontales adnectuntur, varie depictae vel deoptae, e quibus lumina omnigenaeque res pendent. Sunt autem et *nataliciarum arborum* alia genera, quorum unum plebi praecipue reservatum.

Pauperum arbor natalicia.

Voluptuariis pauperes prohibentur, non vero amoris sensu; itaque *nataliciae arboris* vices et caudicem tantum in foculo crepitantem habere plebi placet. Quisnam vero dicat et de hoc quot religionis species? quae etsi vana, non ideo spernenda, cum semper suave quidquam et praecelsum intellectum praebeant. Sic, nonnullis in locis caudex in flamma incenditur, cui lampas in ecclesia ardens ignem intulit; alias, dum caudex comburitur, puerorum oculi vittis velantur, qui, popolare carmen cantantes, caudicem ipsum ferro percutiunt, nitentes ut quas plurimas possint, quasi gemitus ad Deum, scintillas attollant.

De strenis.

Natalicii, ut aiunt, dies strenarum quoque memoriam renovant, quae etsi munus pauperis Romanis esse solerent, diuturnitate temporis et pauperum et divitum factae sunt. Symmachus Tatium Sabinum scribit, primum sub anni exordium ex verbena ramulum, nemore evulsum Streniae, virtutis numini sacro, ad faustum omen dono accepisse: inde donarium horum mos, inde nomen ductum. At iam antiquis rei romanae temporibus verbenacae dono, quae *Martialis aurea cariota* dixit, succedere, caricae scilicet, mella, dactyli, aliave crustula sive inaurata, sive consulto affabreque composita, ad inoffensum, felicem dulcedinumque plenum annum necessariis atque amicis precandum. Usus hic Romae ita invaluit, ut quo tempore Augustus imperium nactus est, religiosus fere habitus sit, ac senatus populusque romanus ad Capitolium strenarum dona, eaque omnia aurea, retulerint, atque Streniae deae praesidis in honorem, solemnium pompa ritus et amplissimas epulas celebrarint. Media, quam vulgo nuncupamus, aetate strenarum consuetudo perstitit, ad Paschatis vero festum traducta, cum ille quidem primus anni dies haberetur. Aloysio XIV in Gallia regnante strenae amplissimam magnificentiam sunt consecutae, ut plurimum notitia ipsis historiis tradita sit. Traditum et id reperi, familiari cuidam consuetam strenam petenti, Dubois cardinalem, quae omnia per annum superiorem sibi ille furatus esset, dono dedisse. Quid, inquam, splendidius donare potuit?

De mense ianuario.

Sunt qui hunc mensem Ianuarium dictum affirmant, quasi *anni ianua*; at plerumque nomen deductum putatur a Iano, vetustissimo Latii rege, qui

tamen bifrons effingebatur, quippe altera facie annum elapsam, altera advenientem aspiceret. A Romanis quoque *Nuptialis* nomine est cohonestatus, quia Iunoni pronubae dicatus. Solemnia per mensem celebrabantur *Compitalia*, septem diebus a prid. id. agitata in viarum compitis, Larium in decus; cui addenda (ix kal. febr.) *Seminalia* ad Cererem, agrorum numen, piandam; atque (vi kal. febr.) feriae Castoris et Pollucis, in honorem ductae pugnae ad Regillum lacum coelestium horum victorum. Ianuarius mensem Athenienses *Harmelion* dixerunt; *Lernaeanum* Ionii atque Baeotii; *Aesthium* Cyprii; *Audinaeanum* Macedones; *Tybi Aegyptii*; *Schebat* Chaldaei; *Ieuner* Germani.

Utilia.

Consuetudo perutilis nostris diebus plures tenet, pro communi umbraculo, paenula uti ex panno gummosis quibusdam substantiis immeabili aquae facto. At saepe fit, ut brevi mollitudo defluat et paenula haec rigida evadat. Tum, ad pristinum reducendi gratia, ammoniacis exhalationibus exponatur. Sic, aurigae eam in stabulis, quae constantis temperiei atque ammoniaci nunquam inopiam patiuntur, suspendere solent.

Iocosa.

Ad quemdam pauperem medicum:

*Pharmaca das aegrotis, aurum tibi porrigit aeger;
Tu morbum curas illius; ille tuum.*

FORPFX.

ANNALES

De pergravi oratione habita in publica Germanorum contione. — De Christophori Columbi cineribus. — De verbis a sir E. Monson habitis. — De Georgii principis Cydoniam in urbem ingressu. — De novo legato Gallorum ad Vaticanum.

In publica Germanorum contione interroganti Rich- terio populari oratori de ratione acceptarum datarumque rerum perpendenda, De Bülow tertium imperii locum tenens: Res, inquit, quibus regiones ad orientem vergentes agitantur, quamvis bonum suscipere videantur cursum, multos tamen annos desiderant, antequam omnem a nobis eripiant timorem. Sperandum autem non est fore ut tranquilla omnia pacataque procedant; minus quidem nunc est quam antea periculum quominus nostrarum gentium perturbetur quies, id tamen negari non potest, magnam esse quaestionem. Quod, si quis tum Balcanicarum nationum utilitates, tum libertatis studia, tum cupiditatem consideret occupandi novas terras, satis perspicuum apparet. Sunt enim in peninsula Balcanica res, quae in discordiam, si interpretari velimus, civitates nostras inducere possunt; Germanorum vero imperium, cui est pacis amor, de pace semper sua praestabit officia.

In Creta insula, quae secuta sunt, nobis suaserunt ut navem bellicam, cui nomen *Oldenburg*, revocarem, illud cogitantes: *multos coquos salsamentum corrumpere*.

Refutatis inde hominum commentis de imperatoris Guillelmi itinere ad Orientis partes, oratione habita de templo acatholicorum augurato, soli, cui nomen *Transilus B. Mariae Virginis*, mentionem intulit, eiusque proprietatem societati catholicae Germanorum datam esse monstravit. Quibus prolatis

et in fine *Metamorphoscon* clare ostendit frontem ipsius aedis Forum et Capitolium versus spectare (1). Ex quibus indicationibus certo liquet, basim illam quae inter aedem Vestae et aedem Faustinae adhuc manet, substructionem aedis divi Iulii procul dubio fuisse.

Huius templi speciem in numismate quodam Augusti et in alio Hadriani imperatoris expressam habemus. In primo inscriptio dedicationis legitur DIVO IVLIO et signum ipsius Caesaris sub porticu exstat (2); in altero autem rostra quoque ante faciem aedificii adfixa et imperatorem ipsum populum adloquentem e podio aedis adspicimus (3). At cum figurae numismatum non satis accuratae ad aedificia exprimenda iudicandae sint, et monumentum ipsum pene dissectum et partim ruderibus obrutum adhuc esset, ita accidit ut singularis eius aspectus in quibusdam suis partibus nos adhuc lateret.

Nunc vero effossionum gratia, quarum iam in *Voce Urbis* mense novembri verba fecimus, pars anterior aedis Caesaris, ubi hemicycli initium tantum videre licebat, libera omnino adparuit; et ideo hemicyclum illud opere quadrato ex tofo exstructum integre nobis est restitutum. (*Vide tabulam*).

In medio hemicyclo area saxo tiburtino diligenter strata detecta est, quae basim circularis formae, aliis duobus minoris moduli et hexagonis superimpositis, continet. Sic etiam manifestum fuit structuram illam, quae ante hemicyclum exstat, recentioris aetatis esse, quippe basis ipsius partem tegat; et fortasse quinti vel sexti post Christum saeculi, cum eo tempore monumenta Romani Fori mutationibus quamplurimis obnoxia fuerint.

Area hemicyclo interclusa, locus magni momenti et sacer a veteribus reputatus procul dubio existimandus est, et talis ut templi ipsius quodammodo pars esset. Et notandum hic etiam est quod adpectus hemicycli illius plane singularis sit et ab aliis veteris Romae templis plane differat. Ex quibus iure colligitur aream hanc sacram, busti illius celeberrimi Iulii Caesaris memoriam quamdam apud antiquos servasse. Et quod ad basim attinet, ipsa monumentum quoddam honorarium magni viri certe sustinuit, et facile, ut ego puto, aram marmoream, quae ante faciem templi suo proprio loco esset. De statua Iulii Caesaris quidam cogitarunt, numismatis Augusti, de quo supra diximus, testimonio adducto; sed numisma illud statuum in templo ipso, non in inferiore eius parte positam nobis ostendit; quin imo ibi ara ante templum expressa procul dubio est. Ex quo conici etiam potest aram illam magni momenti fuisse et certe ob memoriam funeris.

Ad haec addendum censeo quod nunc effossionis huius gratia certe cognoscimus, rostra actiaca ante parietes, quae in tabula A et B nuncupatae sunt, affixa fuisse, et consequenter gradus ad latus earumdem parietum exstitisse.

Quae omnia cultorum venerandae antiquitatis animum gaudio sane afficient, tam spe ulteriorum detectionum concepta, quam monumenti insignissimi effossione, cuius adpectus eventum romanae historiae celeberrimum et ipsius romani imperii foundationi coniunctum in mentem revocat ac nos aetati illi proximiores quodammodo reddit.

HORATIUS MARUCCHI.

(1) ... ut semper Capitolia nostra Forumque Divus ab excelsa prospectet Iulius aede.

Metamorphos. in fine.

(2) BABELON, *Descr. des monnaies de la république*, II, pp. 59, 138.

(3) COHEN, *Monn. imp. II* édit., Hadrien, nn. 416-419; 1388, 1389.

EX ANGLIA

DE DISCIPLINA SCHOLASTICA

APUD BRITANNOS

QUUM nihil hoc tempore magis in disceptationem inter sapientes veniat quam disciplinae rationes quibus utuntur Europae nationes ad iuventutem in bonis artibus erudiendam, non absonum mihi videtur pauca de disciplina nostratium referre, praesertim quum nemo sit qui nesciat solere nobis vitio verti, quod iuventus nostra, si cum alienis gentibus conferatur, parum in doctrina profecerit. Equidem fateor me inter eos numerandum, qui sapientiam maiorum artemque scholasticam ab eis traditam grato animo amplectar. Primum enim hoc nobis proposuimus exemplo virorum quum fortium tum etiam honestorum, si modo liceat, mores conformare. Doctam sane cupimus fieri iuventutem nostram: virilem ante omnia volumus. Itaque in primis huic studemus, quomodo minimum discipulis nostris taedium ex ipsa disciplina oriatur. Proinde sapiens veterum illud proverbium: « Ne quid nimis » studiis nostris inscripsimus: neque horas studio dicatas in nimium producimus, neque teneras adhuc indoles acrioribus studiis incitamus. Intervallis, animorum requieti fovendae aptis, studiorum tempus distinguere solemus: « divisum sic bene fiet opus ».

Per haec intervalla sub aperto coelo quantum potest luditur, atque hi lusus quibus uti consuevimus et animorum delectationi et praecipue ad corpora puerorum exercenda inserviunt. Pila, cursu, pugnis, contenditur: fatigantur membra, neque id ultra quam vires cuiusque ferre possunt, sed quantum animos recreare valeat. Hi lusus quanto in honore sint apud nostrates nemo est qui nesciat: invitus quidem confiteor, lusui discipulos nostros impensius aliquid dedisse mentes forsitan quam Minervae operibus. Neque tamen obest iuventuti nostrae multa ignorare, si modo vim animorum integram, ingenium vegetum ac virile servaverint discipuli. Quippe ubicumque circumspiciant, materiem invenient ad cogitandum: neque condiscipulorum consuetudo minime, ut cum Flacco loquar, pectora roborat. Exeuntibus ex collegio tota patet tellus: quot regiones habet orbis terrarum tot hic patrias iuventuti ostendit. Ita fit ut modice docti, abundantibus instructi viribus, exire soleant iuvenes britannici, sibi quidem confisi, alienis vero, quod dicere piget, invisiores.

H. A. STRONG.

DE FINE ORBIS TERRARUM

AC

DE EXITU HUMANI GENERIS

NASCENTIS anni prima dies milliarius quasi lapis habetur, qui in serie saeculorum positus et quemdam nobis orbem temporis indicet, et vitae spatium, et mortalium iter, emenso quodam ac praefinito curriculo, distinguat a peragratis, et a peragrandis huiusmodi secernat.

Sed altioribus intentae mentes, a praeterito dilapsi anni supremo die ad illum convolant, qui ultimus et humano generi, et rebus omnibus, quae sunt circa nos, seu terra sustineantur, seu in caelo conspiciantur, dicendus erit.

Saepe de hoc ultimo colloquuti sunt inter se philosophi, et, quae loquuti sunt, scriptis mandarunt; saepe religionibus addicti viri de eo sermocinati sunt, sacrisque in tabulis tradiderunt; saepius et gentes

quasi e communibus notionibus, quas a primigenia familia traduxerunt peregrinaturae per orbem, hanc unam plus minusve commentari solitae sunt.

Optimorum consuetudini inhaerentes gravem hanc disceptationem assumimus, atque hoc unum dolemus, nobis quosdam limites fuisse constitutos, quos tum non attingere, tum excedere par nefas sit.

Primo igitur animadvertimus distinguendum esse inter diem et diem. Alius enim est qui humano generi feratur ut ultimus; alius qui dicatur talis orbi terrarum. Posset enim hic sine habitatoribus ullis indefinitum tempus vivere et vagari per coelum; homines sine orbe isto vivere et vagari non possent.

Ad humanum genus qui attinet, negamus huic finem posse rationabiliter constitui, conditionibus, quae nunc sunt, permanentibus.

Nam 1° sunt qui tenent humanum genus vitiis ita corruptum et extenuatum iri, ut, statura exinanita quotidie, et in peius quotidie infirmata, denique penitus exstinguatur.

Qua de causa? Vitiis, inquiunt, in ipso fonte extenuantibus vires. Certam autem esse humani generis senectutem,

Nam genus hoc vivo iam decrescerebat Homero.

Terra malos homines nunc educat atque pusillos.

Atqui Tacitus Iuvenali respondeat: « Vitia erunt donec homines, sed neque continua, et meliorum interventu pensantur ».

2° Doctius alii (quorum princeps Kelvin in disceptatione quam publice habuit coram concilio geologorum nuperrime Toronti collecto, de qua summatim refert *Cassell's Magazine*) probant quinque intra saecula perituum genus humanum, quia oxigenum deficit; atque rationibus positum tum de quantitate oxigeni, quae nunc est, tum de illa quam carbonem absorbent, et in fluidum (*gas*) carbonium convertunt, tum de ea quam gentes, quotidie aspirantes oxigenum et reddentes carbonium, quotidie commutant, ostendunt ad summum inter quingentesimum annum populos, immo animantia omnia interitura.

Sed pace tantorum sapientum, praesertim ipsius, quem nominavi, hi neque addiderunt quotidianam oxigeni vim, quam vegetantes reddunt, quam evaporantes aquae ubique diffundunt, quam denique necesse est a carbonio in oxigenum reverti in hoc perpetuo motu rerum omnium, quo fit ut omnia coalescant brevi dissolvenda, et in sua principia reditura, iterum, si dissoluta, brevi congregentur.

3° Sunt qui, solis terraeque calorem quasi lancibus appendentes, aestiment quantum quotidie caloris utrique perdant; tum tempus determinant, quo nec soli vigor erit, nec terrae calor. Qua de re vita peribit tum in vegetantibus, tum in animantibus.

Sed in errorem non exiguum incidisse hi videntur qui calorem reputant tamquam emanationem corporis, et non quasi effectum motus. Credo quidem, si sol quotidie disperderet vim radiorum, brevi interituum, at sol non emittit a se calorem aetherium, sed commovet adstantem aetheream, qui atmosphaerica densitate constrictus degenerat in calorem. Quo fit ut in vertice montium altissimorum, ubi rarior aer, quamvis viciniore astro diurno sint, rigere omnia videamus, concrescere gelu aquas, durare nives, dum contra in vallibus et planitie, ubi densior est aer, atmosphaera crassior, quamquam a sole longinquiora aestuant omnia. Idque persuasum est magis iis, qui coelestia astronomice scrutantur. Nam si crederemus proposito ab adversariis principio, calefacientis actio solis fere nulla esset in Marte, nulla

RERUM ELENCHUS ULTIMI NUMERI SUPERIORIS ANNI

Iulii Sterbini filiis Iosepho Alphonso Nicolao	LEO XIII.
De honoribus recens habitis Ioanni Bosco	A. GALLI.
De Vita sancti Francisci omnium antiquissima	F. RAMORINO.
Operariorum <i>cappellani</i>	D. TAMILIA.
De bello inter Hispanos et Foederatas Americae civitates	MARIUS.
<i>Iris</i> Petri Mascagni opus	HERSILUS.
Ad Puerum Iesum	F. X. REUSS.
Quaenam ad rationes putandas antiquis gentibus via	F. TEDESCHINI.
De Christi Domini praesepe	I. CASCIOLI.
Anthea (<i>Eamus ad Ipsum</i>)	P. ANGELINI.
De homine et lupo non sua sponte equitantibus	H. D. V. PIERALICE.
Horae subsicivae. — Ad Antonium Lupettium	S. GROSSUS.
Ad <i>Vocem Urbis</i> . — Epigramma.	E. MANCINI.
Annales	EGNATIUS.
Epistularum commercium	A. SECRETIS.
Aenigmata	X.

Ciapponi Franciscus et Soc.

OFFICINA

ANAGLYPTIS, GEMMIS CONCHISQUE CAELANDIS

PRAESERTIM IN REDDENDIS FIGURIS

PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS

TEMPERANTIA IN PRETIO - DILIGENTIA IN OPERE

ROMAE - Via Sistina, 129 - ROMAE

L. Romanini et Soci

ROMAE

VIA TOR MILLINA, N. 28-29

PRAEMIIS DECORATUM OPIFICIUM

Sacrarum Supellectilium textili disciplina fabrefactorum

sive phrygio opere, sive damasceno, sive acu discriminatarum,
sive auro, sive argento,

sive sericis intertextarum, item siqua sint ad Eccl. usum

Ibi et Calices, Ostensoria, Pyxides, Lampades, Reliquiaria,

Thuribula, Acerrae,

ex argento, ex cupro, deauratae, deargentatae.

Suppeditator SS. D. N. Papae

VENALIUM INDEX IMAGINIBUS RERUM DISTINCTUS GRATIS DABITUR

BURNS & OATES

LONDON W. - 28, Orchard Street, 28 - LONDON W.

Qui opera cardinalium ediderunt: **Waughan, Manning, Wiseman, Walthorne** archiepiscopi, **Hedley** episcopi, **Faber**, nec non **Patrum Societatis Iesus** et **Sancti Philippi Nerei**; qui itemque edunt

The Catholic Directory

ecclesiasticae in Anglia hierarchiae nuncium.

The Dublin Review, etc.

nulla impensa, in omnes orbis terrarum regiones libentissime mittent Indicem ab ipsis novissime in quattuor partes & paginarum dispositum, libros catholicos omne genus contentem, legentibus utilissimum.

EQUES PHILIPPUS VITI MARMORARIUS

ROMAE - Via Alessandrina, N. 51 e 52 - ROMAE

AFFABRE SCULPIT QUAE SUNT

AD SIMULACRA, ALTARIA, SACELLA

AEDICULAS

Uti patet ex operibus erectis ac reffectis

in Basilica Lateranensi,

Liberiana, Laurentiana extra muros, Transtiberina,

Eudoxiana, etc.

verbis, nusquam terrarum Germaniam neque aliorum bona interciperet, neque iura nova condere significare voluit; esse tantummodo Germanici imperii ut suos ubicumque sint ad nationis laudem tueatur.

Quid enim, inquit, nostra interest, ut vel in Orientis partibus, vel in aliis orbis terrae regionibus Gallorum rebus advensemus? Neque enim ad illud Germania nititur, ut in tutelam suam omnes Christi fideles recipiat, sed suos, sicuti se gessit anno 1875 quo, ad universitatem gentium, iudicia, quae internationalia dicimus, in Aegypti quaestione creata sunt, anno 1878 Berolinensi principum civitatum conventu, et anno 1893 pro catholicorum coetu vitam in Palaestina degentium. Sintne catholici Germani, an a catholici, imperatoris est in omnes exercere iura. Nos itaque cives nostros qui Orientis incolunt regiones maxima cum diligentia totisque viribus tutabimur.

Quando de expulsis peregrinis a Germaniae finibus dicit iure reipublicae proposito: Nusquam gentium nos, inquit, neque infirmavimus, neque amicitias veteres amicitias, quippe qui iure nostro usimus, quod luculenter conici licet ex familiaritate qua Austriae-Hungariae homines publici cum nostris in colloquio coniuncti sunt. Nostra enim communia sunt sociis foederatisque de bene administranda reipublica, ut civium bona promoveantur, interiora autem cuiusque regni nostrum non est attingere, si ius gentium coli fas est: ad hoc unum tendimus omnes, ut pace fruamur.

Triplex igitur foedus quum his factis nihil prorsus sit violatum, firmissimum manet. Trium enim nationum amplius ex eodem fonte, qui in naturae rerum progressionem incrementisque totus continetur: quapropter quaeque nationes iura, suasque servantes leges in rebus domesticis, coniungantur inter se et socientur, necesse est ad exterarum gentes. Hoc enim amato more amicitiae, pericula vitari nequeunt.

Percontanti de rebus rationibusque apud Anglos non deficit De Bülow. Multae sunt, inquit, quaestiones in quibus solvendis cum Anglia imperium nostrum componere se potest, nihil ceterarum gentium laedens, nullam dissolvens amicitiam, Germania suis intra opibus, quae in ense universae continentur, ibi semper aderit ubi de servanda pace agetur.

Quae oratio crebro adstantibus cuiusque factionis plausum excitavit in ea praesertim parte, in qua verborum iucunditate elegantique ratione comitem Thun refutavit. Quod nullam fecerit mentionem de Caesaris (Czar) Sarmatarum imperatoris voluntate ad arma deponenda, neque de pace in universarum gentium consilio tractanda, multam praebuit oratoribus popularibus disserendi materiam; qui tamen omnes eiusmodi silentium magis fuisse momenti arbitrati sunt.

Christophori Columbi cineres maximo cum apparatu in navem hispanicam, cui nomen *Conte de Venadito*, magno populi concursu translati sunt, adstante duce praefectoque classis, ut Gadibus in urbe munitissima collocarentur.

Angliae legatus eques, anglice *sir E. Monson*, in conventu quodam iuvenum christianorum, verba habuit amica erga Galliam, quam sperabat Angliae et Statibus Americae Foederatis coniunctum iri ad cultum humanitatemque provehendam.

Georgium Graecorum principem ad Sudam die 21 mensis decembris appulsum quatuor nationum classis praefectus cum plaudente populo benigne comiterque exceperunt. Quo die in navibus cretense vexillum positum est ad significandam insulae libertatem. Post haec Cydoniam in urbem ingressus est maxima cum laetitia populi. Hymno Ambrosiano, *Te Deum*, musices sacrae numeris recitato in templo principe orthodoxo, Georgium solemniter et rite classis duces in Konac collocaverunt, praesentibus consulibus, ducebus ordinis superioris, nationum omnium legatis ad id missis, christianis et musulmanis dignitate praestantibus. Classes salutationes more nautico fecere vexillo cretensi. Georgius princeps, apud populum contione habita, promisit se ad bonum commune cogitationes omnes conversurum, non desperans de bona civium voluntate opem ad se ferente.

In omnibus insulae partibus cives plausus maximos impertierunt Italiae, Angliae, Galliae et Russiae.

Novus legatus gallicus ad Vaticanum factus est *Nisard* vir probus, eruditus et modestus; quibus laudibus Pontifici maxime acceptus, multa reipublicae tum civilia, tum religiosa afferre potest commoda.

EGNATIUS.

ACTA SANCTAE SEDIS

Litterae Pontificis ad Episcopum Augustodunensem. - Allocutio ad Cardinales. - Missio pro Patriarcha Maronitarum eligendo.

SUMMUS Pontifex pridie nonas decembres scripsit ad Cardinalem Episcopum Augustodunensem, commendans propositum Bossuetio monumentum collocandi atque instans ut opus aggredieretur.

Proximo die Iesu Christi Natali, Patres Cardinales, uti moris est, convenerunt Pontificem ei obsequendi causa. Lucido Parocchi, collegarum nomine, vota facienti, Pontifex voce gestuque pene dixi iuvenili respondit « ea vota, licet consueta, pergrata sibi esse; quamvis ministerium apostolicum gravius fieret senio, se tamen refici, Deo fretum qui pari eventu aut viro aut sene uti valet ». Animum deinde vertens ad publicas res, necessarium dixit fuisse nationes Europae in consilium coire, ut hominibus excidium quocumque ferentibus resisterent, imparem tamen fore exitum, nisi homines et civitates ad principem morum legem qui est *sanctus Dei timor* revocarentur. Res italicas in malum Ecclesiae gravius verti, in primis acrioribus minis in clerum, cuius obsequium Sedi Apostolicae in crimen publicum traducatur: qui clerus, inquit, *et ingenio et officio prae celeris seditione abhorret*. Se tamen, qua animi constantia pollet, memorem officii neque promissis neque minis loco cessurum; quemadmodum et plerosque Italos, quorum ardens studium in Sedem Apostolicam fideique constantia sunt apprime commendanda. Se itaque confidere quae maioribus fuerint gloriae salutique, nempe Sedem Apostolicam fidemque catholicam, causam salutis et novis hominibus futuram.

Nuncio allato de obitu Ioannis Hagg Patriarchae Maronitarum, Summus Pontifex iussit procuratorem romanum Hoyek Libanum proficisci qui Synodo interesset de Patriarcha creando.

THOMAS.

LOGOGRIPHUS

Servata lege versus, supple voces, quae tot literis constant quot vides puncta: non alias tamen adhibe litteras quam novem illas, quae sunt in voce notata totidem punctis in decimo pentametro.

IN PUERUM SOCORDEM

Care puer iam te decedere

Ipse tui ingenitus pectore amor.

Cur ego non hortor cum te socordia

Spes ac cogat abire tuas?

Saepe meas venit rumor ad aures

Te nimis incauta mente favere iocis.

Iam satis in villi arena

..... manet verax te meliore labor.

Mavis esse num tu, quam fertilis arbor?

Et mage quam vernans flos, rubus esse cupis?

Ne caeleste sinas animi languescere

Et putere vela torpida membra

Quid pigritas, stratisque iacens longa otia ducis?

Aeger num, num indoluit?

Erige te, firmis dum floret viribus aetas,

Nullisque est morbis attenuata

Insta operi, mercesque para, nec parce labori,

Ut multa repetas onustus ope.

Vel formicam adiens, piger, inspicere qualis et illam

..... te quoque sollicitet,

..... haec pueris impigris blanda, piaque

..... terrena ... et caelica dona manu.

X.

Ex sociis qui huius logogrifi interpretationem ad ephemeridis moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet:

DIVI THOMAE AQUINATIS

SUMMA THEOLOGICA

ad emendatiores editiones impressa et accuratissime recognita.

Editio a LEONE XIII P. M.

aureo numismate donata.

Solutio aenigmatis in primo numero propositi est

Ara-bes.

Eam miserunt multi socii, quorum haec sunt nomina:

Ioannes Pawelski, Cracovia; Donald Macrae, M. A. B. D. ex Sutherland; Can. Fr. Ferrari, Guastalla; P. Clemens Baudin, Cracovia; E. Petrus Monti Episcopus, Tibure; Henricus Ginest, Jean Lepilleux, Charles Dehault, François Lettier, ex Gallia; Antonius Faklica, Tergeste; Atal Sisius, P. O. Missoula, co.; Can. Aloysius Cappelli, Sena Julia; Abbas Le Provost, ex Gallia; C. Vandermassen, ex Belgica; Abbas C. Albagnat, ex Gallia; Adolphus Artoli, Ferrara; P. Fr. Xaverius Reuss, Thomas Arizoli, Aurelius Galli, Roma.

Sortitus est praemium

Abbas Le Provost,

ad quem gratis missus est libellus, cui titulus:

LEONIS XIII

IN MARIAM VIRGINEM

FLOSCULI

Spatio deficiente,

IN PROXIMUM NUMERUM

Anthea (Eamus ad Ipsum). - Minuciana. - De societate Angliam inter et Americae septentrionalis respublicas foederatas. - De ethnicorum scriptis in adolescentium institutione retinendis. - De Moscoviae imperatoris proposito, etc.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE - Ex Officina Forzani et Socii.